

SİGORTA SÖZLEŞMESİNİN TANIMI VE KURULMASI (TTK TASARISI HÜKÜMLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ İLE)

*Prof. Dr. Rayegân KENDER**

I. SİGORTA SÖZLEŞMESİNİN TANIMI

A. Genel olarak

Sigorta sözleşmesinin tanımının yapılması son derece güçtür. Zira hususi hukukta sigorta ilişkisi, bu sözleşme ile kurulur ve düzenlenir. Bu nedenle sigorta sözleşmesi tanımı, sigorta kavramına veya sigortacılığın niteliğine uygun olmalıdır. Sigorta ise çok yönlü bir ekonomik faaliyettir; sosyal, teknik ve ticari unsurları vardır. Sözleşme bu kavramın hukuki kalıbını teşkil eder.

Sigorta kavramının temeli, "rizikoların dağıtılması" ilkesidir. Diğer bir anlatımla, fert ve müesseselerin maruz kaldıkları zarar veya ihtiyaç doğuran olayların ekonomik sonuçlarının bunlar arasında dağıtılması suretiyle giderilmesidir. Böyle çok yönlü ekonomik faaliyetin hukuki kalıbı olan sigorta sözleşmesinin tanımının yapılmasındaki güçlük ortadadır. Sigorta kavramının bu özellik ve unsurları göz önünde tutulmadan yapılan sigorta sözleşmesi tanımı isabetli olamaz; özellikle sözleşmenin tanımında sigortacının ediminin belirlenmesi son derece önemlidir. Sigortacılık ekonomi ve teknolojinin gelişmelerini takip ettiğinden, yapılan tanım yapıldığı anda doğru olsa bile, ileride yetersiz hale gelebilmektedir.

Yukarıda kısaca belirtilen hususlar karşısında iki önemli sonuca varılması gereklidir. Birincisi, Kanunda sigorta sözleşmesinin tanımı yapılmamalıdır. İkincisi öğretide ayrıntıya girmeden, Borçlar Hukuku ilkelerine göre genel bir tanım yapılmalıdır. Kanunda sigorta sözleşmesinin hükümleri düzenlenmelidir.

B. Sigorta Sözleşmesinin Tanımlanması Açısından Yasal Düzenlemelerde Durum:

1. Yabancı Hukuklarda

Sigortacılıkta ileri batı ülkelerinde sigorta sözleşmesi kanunlarındaki durum:

* Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Deniz Ticaret Hukuku Anabilim Dalı Öğretim Üyesi

a) Fransa: 1989 tarihli Sigortalar Kanunu'nda (Code des Assurances) sigorta sözleşmesi tanımı yapılmamış; nasıl kurulacağına dair düzenleme getirilmiştir. Öğretide de sigorta sözleşmesinin bir tanım yapılmamış, özellikleri açıklanmıştır¹.

b) İsviçre: İsviçre Sigorta Sözleşmesi Kanunu'nda sigorta sözleşmesinin tanımı yapılmamış; nasıl kurulacağı ve hükümleri düzenlenmiştir. Öğretide sigorta sözleşmesinin çeşitli tanımları yapılmıştır². Bunlardan birine göre sigorta sözleşmesi bir sigorta ilişkisinin kurulmasını sağlayan bir sözleşmedir. Bu kısa tanım şu şekilde açıklanmıştır: "Sigorta sözleşmesi, taraflardan birinin diğerine bir para ödemesi karşılığında rizikonun gerçekleşmesi sonucu olan malvarlığı edimini ifa ettiği bağımsız bir sözleşmedir". Her iki tanımda da önemli husus konusu sigorta olan bir sözleşme olmasıdır. Bu sözleşmenin ifasında sigorta denetimi kanunu ve sigorta sözleşmesi kanunu hükümlerine göre rizikoların karşılanması söz konusu olacaktır. Kanun kimlerin sigorta sözleşmesi yapabileceğini düzenlemiştir; sigorta sözleşmesinin kurulmasına ilişkin (ehliyet vs.) konularda genel hükümler uygulanacaktır³.

Sigorta sözleşmesinin hukuki niteliği, sözleşmenin tam iki taraflı bir sözleşme olduğu, sigortacı ve sigorta ettirenin haklar kazanıp borç altına girdikleri, asıl edim ve yan edimlerin söz konusu olduğu belirtilerek açıklanmaktadır⁴. Sigorta Sözleşmesi Kanunu'na göre sigorta sözleşmesinin kurulmasında şekil şartı yoktur. Genellikle sigortacı yazılı bir icapta bulunur. Bunun istisnası otomat sigortalarıdır; müşteriye (rizikonun tayini, himayenin kapsamı, sigorta edimi, süresi vs. bakımından) önemli sorular içeren basılı icap formu verilir. İcapta bulunan genelde sigorta ettirendir; sigortacı değildir. Bu teklifname doldurularak verilir.

Kanun icabın bağlayıcı olduğu süreyi, Borçlar Kanunu'ndan farklı olarak (Art. 1 VVG) düzenlemiştir. Maddeye göre süre 14 gündür (Abs. 1). Hayat sigortalarında eğer sıhhi tetkik gerekiyorsa bu 4 haftadır (Abs. 2). İcaba yapan sigortacıya daha kısa bir süre verebilir.

c) Almanya: Sigorta Sözleşmesi Kanunu'nun 1. maddesi "sigorta sözleşmesinin içeriği" başlığı altında şu hüküm yer almıştır⁵: "Zarar sigortalarında, sigortacı, rizikonun gerçekleşmesi sonucunda sigorta ettirenin uğradığı malvarlığı zararını tazmin etmekle yükümlüdür. Hayat sigortalarında ve kaza sigortalarında, sigortacı riziko gerçekleştiğinde sözleşmede tayin

¹ LAMBERT - FAIVRE Y., Droit des Assurances 11. éd. 2001 Paris, s. 184; Code des Assurances Article L 112 - 2, - 3

² MAURER A., Schweizerisches Privatversicherungsrecht, 2. Auflage, Bern 1986, s. 167

³ MAURER, (dn. 2) s. 183

⁴ MAURER, (dn. 2), s. 197

⁵ PRÖLLS - MARTIN, Versicherungsvertragsgesetz, 25. Auflage, München 1992, s. 39

edilen bir meblağı, kapital veya rant şeklinde ödemek veya kararlaştırılan bir edimi ifa etmekle yükümlüdür. Sigorta ettiren kararlaştırılan primi ödemekle yükümlüdür.” Görüldüğü üzere, bu bir tanım değil, tarafların hak ve borçlarının ifadesidir. Öğretide sigortacının edimini daha isabetli bir şekilde ifade edilmesi gerektiği ve bunun sadece para ödemek değil, sözleşmenin yapıldığı andan itibaren başlayan ve devamlı bir sigorta koruması olduğu açıklanacak şu tanım yapılmıştır: “Sigorta sözleşmesi, sigortacının sigorta himayesini (riziko taşıma) ve sigorta ettirenin bir prim ödeme borcunu üzerine aldığı tam iki taraflı ve borç doğuran bir akitir.”⁶

d) Belçika: Belçika’da 1874 tarihli Kanunda verilen “Sigorta bir akitir ki, bununla sigortacı, bir prim karşılığında sigortalının beklenmeyen hal veya mücbir sebep sonucunda uğradığı zararı tazmin eder.” şeklindeki sigorta sözleşmesi tanımı, hiç rağbet görmemiş ve çok eleştirilmiştir⁷. Bu nedenle 25.5.1992 tarihli “Kara Sigortası Sözleşmesi Kanunu”nun 1. maddesinde “Sigorta sözleşmesi bir akitir ki, bir taraf, sigortacı, diğer tarafa, sigorta ettirene, bir prim ödenmesi karşılığında sözleşmede tayin edilen muhtemel bir olayın gerçekleşmemesi halinde, sözleşmede gösterilen edimi ifa etmeyi taahhüt eder (sigortalı veya lehdarın gerçekleşmesinde menfaati olan olay)” şeklinde yeni bir tanım yapılmıştır⁸. Aynı maddenin (F) bendinde sigortacının edimi şu şekilde ifade edilmiştir: “Sigortacı tarafından sözleşmenin icrasında temin edilecek olan bir miktar para veya hizmet”. 1992 tarihli Kanun’da yer alan bu tanımlar oldukça isabetlidir. Kanunun aynı maddesinde diğer bazı tanımlar yanında (G) bendinde “zarar sigortası” ve (H) bendinde “şahıs sigortalıları” tanımları verilmiştir. Buna göre zarar sigortası “Sigortacı ediminin (veya himayesinin) muhtemel bir olayın (riziko), bir şahsın malvarlığında zarar doğurmasına bağlı olduğu sigortadır.”; şahıs sigortası ise “Sigorta edimi (veya himayesi) ve primin, bir şahsın hayatını, cismani tamamıyetini veya aile durumunu etkileyen muhtemel bir olaya (riziko) bağlı olduğu sigortadır.”

Görüldüğü üzere Belçika Kanununda sigortanın mahiyetine oldukça uygun tanımlar yer almıştır.

2. Türk Hukukunda:

a) 1926 tarihli Ticaret Kanunu ve Yürürlükteki TTK’nda

1926 tarihli Ticaret Kanunu’nun sigorta hukukuna ait 13. faslında bulunan 932. maddesinde yer sigorta sözleşmesi tanımı şöyledir⁹: “Sigorta bir akitir ki, bununla sigorta eden şahıs ücret mukabilinde bir kimsenin tayin

⁶ MÖLLER H., Versicherungsvertragsrecht, Wiesbaden 1971, s.16

⁷ FONTAINE M., Droit des Assurances, Bruxelles 1996, s. 96

⁸ Kanunun metni, yayımlandığı 20 Ağustos 1992 tarihli Moniteur’den fotokopi ile alınmıştır.

⁹ ATABEK Reşat, Sigorta Hukuku, İstanbul 1950, s. 1

edilen ahvali fevkalade yahut esbabı mücbireden dolayı gerek duçar olacağı zayıat ve hasaratın tazmini, gerek bir yahut birkaç kimsenin müddeti hayatına veya hayatının vakayi ve hadisatına müsteniden bir para itasını deruh-te eyler.”

Madde metnini aldığımız eserin yazarı ATABEK, bu tanımın doğru olmadığını şu şekilde açıklamıştır: “T.K.’nin 932 inci maddesi sigortayı tarif ederken teknik esaslara istinat eden bir sigorta mukavelesinin ancak bu vasfı haiz olabileceğini hiçbir şekilde işaret etmemiş olduğu gibi, tehlike mefhumuna da “ahvali fevkalade yahut esbabı mücbire” diye vasıflandırmış ve bu suretle sigortalının ihmali ve tedbirsizliği yüzünden 3 üncü şahısların maruz kalabilecekleri zararlara karşı akid eylediği mali mesuliyet sigortalılar gibi diğer bazı nev’i sigortalara yer vermemiş gözükmektedir.¹⁰ Bu görüşe aynen katılmaktayım. Sigortanın teknik esaslarından ayrılması mümkün değildir. Sigorta bir riziko taşıma veya tehlike iştiraki¹¹ olduğuna göre, bunların sağlanması ancak sigortacının ediminde sigortanın teknik esaslarına (rizikoya göre primin tespiti için) yer verilmesi ile gerçekleşebilir. Bu nedenle de Kanunda sigorta sözleşmesinin tanımının yapılması zordur. Kanundaki tanımda “riziko” da çok hatalı olarak ifade edilmiştir.

TTK m. 1263 hükmünde sigorta sözleşmesi “Sigorta bir akittir ki, bununla sigortacı bir prim karşılığında diğer bir kimsenin para ile ölçülebilir bir menfaatini halele uğratan bir tehlikenin (bir rizikonun) meydana gelmesi halinde tazminat vermeyi yahut bir veya birkaç kimsenin hayat müddetleri sebebiyle veya hayatlarında meydana gelen belli bir takım hadise dolaşısıyla bir para ödemeyi veya sair edalarda bulunmayı üzerine alır.”

Madde metninde görüldüğü üzere, önceki kanun hükmündeki isabetsizlikler tam olarak düzeltilmemiştir. Madde gerekçesinde¹² yapılan açıklama ile uyumlu değildir. Zira sigortacılık tekniği, özellikle sigortacının ediminde rol oynar. Sigortacının edimi sadece bir para ödemesi olarak kabul edilirse, bunda sigortacılık tekniği yer almaz¹³. Sigortacının edimine “sigorta himayesi” veya “riziko taşıma” denmelidir. Yani sigortacı, sigorta ettirenin maruz bulunduğu rizikoların ekonomik sonuçlarını üzerine alır.

Maddedeki tanım eski Kanunda olduğu gibi, sorumluluk sigortasını kapsamamaktadır. Bunun sebebi “menfaat” kavramının yanlış kullanılmasıdır. Sigorta hukukunda “menfaat”, bir aktif ile bir şahıs arasındaki değer

¹⁰ ATABEK, (dn. 9), s. 3

¹¹ Bu konuda bilgi için bkz. KENDER Rayegân, Türkiye’de Hususi Sigorta Hukuku, 8. Bası, İstanbul 2005, s. 2, 3.

¹² TTK’nun 1263. maddesinin gerekçesi “Yürürlükte olan Kanunun 932 inci maddesinde sigorta sözleşmesi hakkında yapılan tarif, modern sigorta tekniğine ve memleketimizde de kabul olunan murakabe sistemine uymadığı için kanunun uygulanma sahasına münhasır kalmak üzere yeni bir tarif yapılmıştır.” şeklindedir.

¹³ Madde hükmünün isabetsizlikleri hakkında bilgi için bkz. KENDER, (dn. 11), s. 114 - 117

ilişkisidir. Sorumluluk sigortası ise bir pasif sigortasıdır. Diğer bir ifade ile sigorta ettirenin malvarlığında rizikonun gerçekleşmesi sonucunda ortaya çıkacak bir pasifi (borç) sigortacı üstlenecektir¹⁴.

Sigorta sözleşmesi tam iki taraflı bir sözleşmedir. Sigortacının edimi sözleşme ile başlamaktadır; devamlı bir edimdir. Riziko gerçekleştiği anda edim dinamik hale gelir ve rizikonun ekonomik sonuçları (kayıpları) sigortacı tarafından karşılanır. TTK m. 1263 hükmünde yapılan tanım sigortacının bu edimini içermemektedir. Sigortacının edimi, basit bir ifade ile, sözleşme yapılmasından ve sorumluluğun başlamasından itibaren her an, riziko gerçekleştiği takdirde bunun ekonomik sonuçlarını giderecek durumda olmasıdır. Diğer bir ifade ile, sigorta ettirene ait olan rizikoyu üzerine alması ve bunun için gerekli "rizikoların dağıtılması" ilkesini gerçekleştirecek işlem ve hesapları yapmasıdır. Ancak bu şekilde riziko gerçekleştiğinde onun ekonomik sonuçlarını giderme, yani edimini tamamlama imkânına sahip olacaktır. Bütün bunlar gösteriyor ki, TTK'nun 1263. maddesinde yer alan sigorta sözleşmesi tanımı doğru değildir. Sigortacının ediminin tanımı kolay değildir. Bu nedenle ya genel bir tanım verilmeli veya Kanunda sözleşmenin tanımı yapılmamalı, bu doktrine bırakılmalıdır.

b) TTK Tasarısında Sigorta Sözleşmesi Tanımı:

Tasarının 1401. maddesinde "sigorta sözleşmesi – temel kavramlar – tanım" başlıkları altında sigorta sözleşmesi "Sigorta öyle bir sözleşmedir ki, bununla sigortacı bir prim karşılığında, bir kimsenin para ile ölçülebilir bir menfaatini zarara uğratan tehlikenin (rizikonun) meydana gelmesi hâlinde bunu tazmin etmeyi ya da bir veya bir kaç kimsenin hayat süreleri sebebiyle ya da hayatlarında gerçekleşen bazı olaylar dolayısıyla bir para ödemeyi veya diğer edimlerde bulunmayı yükümlenir." şeklinde tanımlanmıştır. Bu tanım TTK m. 1263 hükmünde yer alan tanımdan çok daha hatalıdır. Yürürlükteki TTK'nda zarar sigortası kısmı için olan tanım hiç olmazsa aktif zarar sigortaları bakımından doğrudur. Tasarı hükmünde ise, pek çok hata olduğu görülmektedir. Tasarının 1401. maddesinde yer alan "menfaatin zarar uğratılması" ifadesi doğru değildir; zarar, menfaat gibi temel kavramlar yanlış kullanılmıştır. Menfaat kelimesi, sigorta hukukunda bir aktif ile bir şahıs arasındaki değer ilişkisini ifade etmektedir. Bir aktif üzerinde birden çok menfaat olabilir; sigortanın konusu aktif değil, aktife ilişkin menfaattir. Zarar ise, Borçlar Hukuku kavramıdır ve malvarlığında iradi olmayan azalmayı – eksilmeyi ifade eder. Şu hale göre, "menfaatin zarara uğratılması" ifadesi açıklanan bu temel kavramlara aykırıdır. Menfaat ihlâl edilebilir; bunun sonucunda zarar doğabilir. Söz konusu temel kavramlar doğru bir şe-

¹⁴ Eski Ticaret Kanunu'nun 932. maddesi, Bozer'in kitabında (Sigorta Hukuku, Ankara 1965, s. 94) eleştirilmiş; ancak TTK m. 1263 hükmünde yer alan tanımda, önceki tanımdaki bütün hataların düzeltilmiş olduğu görüşü ifade edilmiştir.

kilde anlaşılmadığından, Tasarının 1401. maddesinin 1. fıkrasında yer alan sigorta sözleşmesi tanımında “menfaatin zarara uğratılması” gibi çok hatalı bir ifade kullanılmıştır.

Tasarının sigorta sözleşmesi tanımında menfaatten söz edildiğine göre, bu tanım sadece aktif zarar sigortalarını kapsamaktadır; pasif zarar sigortaları bu tanım kapsamında değildir. Dolayısıyla tanım bu bakımdan eksik ve hatalıdır¹⁵.

TTK Tasarısının 1401. maddesinin 1. fıkrasındaki tanımda hayat sigortası için kullanılan “... bir kaç kimsenin hayat süreleri sebebiyle ya da hayatlarında gerçekleşen bazı olaylar...” ifadesi de son derece hatalıdır. Burada “bazı olaylar” ifadesi ile hangi olayların kastedildiği belirsizdir. Böyle bir ifadenin Kanunda yer almış olması vahim bir hatadır. Yürürlükteki TTK’nun 1263. maddesinde “belli bir takım olaylar” ifadesi kullanılmıştır ve doğrusu da budur. Tasarının 1401. maddesinde “belli” kelimesi atılınca ifade anlamsız ve hatalı bir hale gelmiştir.

Sigorta sözleşmesinin tanımındaki zorluklar nedeniyle, TTK’nda tanım yapılmaması çok isabetli olur. Kanunda sigorta sözleşmesinin özellikleri ve hükümleri düzenlenmelidir. Burada bir hususun da belirtilmesi gerekir. TTK m. 1263 hükmündeki sigorta sözleşmesi tanımının hatalı ve eksik olduğu yıllardan beri benim kitabımda (Türkiye’de Hususi Sigorta Hukuku, 8. Bası, İstanbul 2005) gerekçeleri ile açıklandığı halde Tasarıyı hazırlayanlar ısrarla, bunları göz önünde tutmayarak daha kötü bir hüküm kaleme almışlardır.

II. SİGORTA SÖZLEŞMESİNİN KURULMASI

Sigorta sözleşmesi, Borçlar Hukukundaki esaslara göre icap ve kabul ile in’ikad eder. Genel olarak kanunlarda sözleşmenin kurulmasında bir şekil şartı aranmamıştır. Ancak ispat bakımından poliçe veya başka bir yazılı delil kabul edilmiştir. Aşağıda önce sigortacılıkta ileri bazı batı ülkelerinin hukuklarında ve Türk hukukundaki durum incelenerek açıklanmıştır.

A. Yabancı Hukuklarda

1. Fransa’da:

Sigorta Sözleşmesinin yapılması konusundaki Kanun (Code des Assurances, Art. L 112 – 2) hükmü şöyle açıklanmıştır¹⁶: Sigorta şirketi, sigorta yaptırmak isteyen bir bilgi formu verir; bu matbu belgede sigortalanan rizikonun konusu hakkında sigortacıya fikir verecek sorular bulunur. Ancak

¹⁵ Sigorta sözleşmesinin Tasarıdaki tanımı, Sigorta Hukuku Dergisinin “Türk Ticaret Kanunu Taslağı”na tahsis edilen özel sayısında (2005) yer alan değerlendirmelerde de eleştirilmiş; özellikle sorumluluk sigortasını kapsamadığı belirtilmiştir.

¹⁶ LAMBERT- FAIVRE, (dn. 1), s. 184 - 185

bu formun sigorta ettiren tarafından doldurularak sigortacıya verilmesi taraflar için bağlayıcı değildir. Sigortacı bu şekilde belirlediği rizikoyu sigorta etmek isterse, buna göre poliçeyi düzenler, imzalar ve imza etmesi için sigorta ettirene verir veya gönderir. Poliçe, sözleşmenin ispat şartıdır; ancak sigorta himayesinin hangi anda başlayacağı poliçe üzerine yazılacağından, sözleşmenin esaslı unsurunu teşkil eder. Kanunun L. 112 – 3 maddesinin 1. fıkrasına göre sigorta sözleşmesinin Fransızca ve okunaklı şekilde yazılması gerekir.

2. İsviçre’de:

İsviçre Sigorta Sözleşmesi Kanunu’nda (VVG) sigorta sözleşmesinin kurulması konusunda şu açıklamalar yapılmaktadır¹⁷: Kimlerin sigorta sözleşmesi yapabileceği düzenlenmemiştir; genel hükümlerin uygulanacağı kabul edilmiştir. Sigorta Sözleşmesi Kanunu’na göre sözleşmenin kurulmasında genel hükümlerde öngörülenlerden farklı bir geçerlilik şartı yoktur. Sigortacı müşteriye rizikonun tayinine, himayenin kapsamına, sigorta edimine, süresine ve diğer önemli hususlara ilişkin sorular içeren yazılı bir icap formu verir. Sigorta ettirmek isteyen kimse bu formu doldurarak sigortacıya verir; böylece icap genellikle sigorta ettirmek isteyen kimseden gelir (istisnası otomat sigortalardır). Kanun icabın bağlayıcı olduğu süreyi, Borçlar Kanunundan farklı olarak 1. maddenin 1. fıkrasında 14 gün olarak düzenlemiştir. Hayat sigortasında eğer bir sağlık incelemesi gerekli ise 4 haftadır.

İcabı yapan kimse, sigortacıya daha kısa bir süre verebilir. Sigortacının icabı kabul etmesi ile akit kurulur. Sözleşmenin tamam olması için icap ve kabulün birbirine uygun olması gerekir. Kabul eğer icabın bağlayıcı olduğu süre sonuna kadar gelmezse, sözleşme kurulmaz; icabı yapan serbest kalır. Kabul için herhangi bir geçerlilik şartı yoktur: sözlü, telefon ile vs. olabilir. Sigortacı, icaba karşılık poliçeyi düzenleyip verirse, bu aynı zamanda kabul unsurunu teşkil eder. Normal olarak poliçe sözleşmenin sıhhat şartı değildir. Kanunun 12. maddesinin 1. fıkrasına göre, sigortacı poliçeyi düzenleyip verdiği halde önceden bir sigorta sözleşmesinin yapılmış olduğu anlaşılır. Ancak poliçe sigortacı tarafından kabul beyanı yerine verilebileceği gibi, icap yerinde verilebilir. Sigortacının sessiz kalması sözleşme yapmayı reddettiğini gösterir.

3. Almanya’da:

Alman Hukukunda sigorta sözleşmesi, genel hükümlere göre icap ve kabul ile yapılmaktadır. Sigortacılıkta müteamel olan, soru formunun doldurulması ile sigorta ettirenin icapta bulunmasıdır. Sigorta şirketi bunu kabul eder. Ancak sigortacı kabul ederken değişiklik yaparsa, bu yeni bir icap

¹⁷ MAURER, (dn. 2), s. 167, 194, 197

teşkil eder; ancak yapılan değişiklik açıkça sigorta ettirenin lehine ise kabulü aranmaz¹⁸. Sigortacının kabulü için süre Kanununun 81. maddesine göre yangın sigortasında 2 haftadır. İcabın bağlayıcı olduğu süre için Kanunda ve sözleşmede hüküm yoksa, bu süre genel hükümlere göre tayin edilir¹⁹.

4. Belçika'da:

Belçika hukukunda 1992 tarihli "Kara Sigortası Sözleşmesi Kanunu"nun 1. maddesinin A – N bentlerinde sigorta sözleşmesi, sigortalı, lehdar, zarar gören şahıs, prim, sigortacının edimi, zarar sigortası, şahıs sigortası, sigorta teklifnamesi, poliçe gibi temel kavramlar tanımlanmıştır²⁰. Kanununun 4. maddesinde, sigorta sözleşmesinin nasıl yapıldığı düzenlenmiştir. "Sigorta teklifnamesi, sigortacı ve sigorta ettiren adayı için bağlayıcı değildir. Sigorta ettirenin verdiği teklifname üzerine sigortacı 30 gün içinde herhangi bir beyanda bulunmazsa, sözleşme yapmaya mecbur kalır; aksi halde tazminat ödemekle yükümlü olur."

Sigorta ettiren tarafından verilecek olan teklifname ise, 1. maddenin L bendinde şöyle tanımlanmıştır: "Sigorta teklifnamesi, sigortacı tarafından düzenlenen sigortacıyı yapılacak sigorta sözleşmesinin niteliği ve rizikonun değerlendirilmesi bakımından aydınlatacak hususlara ait soruları içeren ve sigorta ettiren tarafından doldurulacak bir formdur."

4. maddenin 1. fıkrasında ilk cümle, sigorta teklifnamesinin tarafları bağlamayacağı hükmünü koyduğuna göre sigorta ettiren 30 gün beklemek zorunda değildir. Sigortacı da bu sürede sigorta sözleşmesi yapmak için icapta bulunabilir veya sözleşme yapmayacağını bildirebilir. Hiçbir beyanda bulunmaz ise, sözleşmeyi yapmak zorunda kalacaktır. Bu hüküm Belçika hukukunda çok önemli bir sigorta hukukçusu tarafından çok eleştirilmiş; 30 gün sonra sözleşmenin hangi şartlarla yapılacağı, yapılmaz ise tazminatın nasıl hesaplanacağı, 30 gün geçtikten sonra sözleşmeyi yaparsa ne olacağı gibi çözümlü güç sorunların ortaya çıkabileceği ifade edilmiştir²¹. Uygulamada da bu hükmün uygulanacağı halin hemen hiç ortaya çıkmadığı görülmüştür.

B. Türk Hukukunda

1. Türk Ticaret Kanunu'nda

Türk Ticaret Kanunu'nda sigorta sözleşmesinin yapılması konusunda herhangi bir hüküm yoktur; hiçbir şekle tabi tutulmamıştır. Sigorta sözleş-

¹⁸ MÖLLER, (dn. 6), s. 62, 63

¹⁹ PRÖLLS – MARTIN, (dn. 5) s. 39

²⁰ "La Loi du 25 juin 1992, Le Contrat d'Assurance Terrestre" Kanun 20.8.1992 tarihli Moniteur'de yayımlanmış; madde metinleri buradan fotokopi yoluyla alınmıştır.

²¹ FONTAINE, (dn. 7), s. 113